

POLSKI KOMITET NORMALIZACYJNY
PRZY MINISTERSTWIE PRZEMYSŁU I HANDLU

Polskie Normy ~~PN~~
~~B - 446~~

Wmieszczenie XI 40
v. PN
B-9400

FRYZY TARTE

dębowe, jesionowe, wiązowe, klonowe, jaworowe,
grabowe i bukowe

Grudzień 1938 r.

WARSZAWA
NAKŁADEM POLSKIEGO KOMITETU NORMALIZACYJNEGO
RAKOWIECKA 4

100

POLSKI KOMITET NORMALIZACYJNY
PRZY MINISTERSTWIE PRZEMYSŁU I HANDLU

Polskie Normy

~~PN~~

~~B - 446~~

V. PN

B - 94001

FRYZY TARTE

dębowe, jesionowe, wiązowe, klonowe, jaworowe,
grabowe i bukowe

Grudzień 1938 r.

WARSZAWA
NAKŁADEM POLSKIEGO KOMITETU NORMALIZACYJNEGO
RAKOWIECKA 4

PRZEDRUK DOZWOLONY TYLKO ZA ZGODĄ
POLSKIEGO KOMITETU NORMALIZACYJNEGO, WARSZAWA, RAKOWIECKA 4
COPYRIGHT BY P. K. N.

Nr. Inw. 1316

NZB/N 137

ZAKŁADY GRAFICZNE RYSZARD BIELIŃSKI
WARSZAWA - KRAKOWSKIE PRZEDMIEŚCIE 6 - TELEFON 5-86-81

14-00000	14-00000
14-00000	14-00000

ALBANY, N.Y.

ALBANY, N.Y., May 1, 1900.
Dear Sir:
I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 28th inst. and in reply to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration.

Very respectfully,
J. H. [Name]

Enclosed for you are two copies of the report of the Board of Education for the year ending March 31, 1900. The same will give you a full and complete statement of the condition of the schools of this city at that time, and will also contain a list of the names of the teachers employed, and of the names of the pupils attending the schools.

Very respectfully,
J. H. [Name]

I am, Sir, very truly,
Your obedient servant,
J. H. [Name]

Fryzy tarte dębowe, jesionowe, wiązowe, klonowe, jaworowe, grabowe i bukowe	PN B-446
--	---------------------------

A. PRZEDMIOT NORMY.

Przedmiotem normy są fryzy dębowe, jesionowe, wiązowe, klonowe, jaworowe, grabowe i bukowe.

Fryzy tarte są to deszczułki równoległe i ostrokrawężni obrzynane, służące do dalszej przeróbki na deszczułki posadzkowe i inne wyroby, a odpowiadające następującym wymaganiom:

B. KLASYFIKACJA.

W zależności od jakości drewna, fryzy tarte dzieli się na 4 klasy jakości:

- I jakość doborową,
- II „ przednią,
- III „ średnią,
- IV „ poślednią.

W zależności od wzorzystości słoików drewna na szerokich płaszczyznach, rozróżnia się w każdej jakości fryzy tarte:

- a) prostowłókniste — bez błyszczu oraz z błyszczem lub z półbłyszczem, to jest przetarte promieniowo lub siecznie.
- b) fladrowe — to jest o stycznie przetartych słoikach.

C. POSTANOWIENIA TECHNICZNE.

1) Wymiary:

Grubość dla wszystkich wymiarów długości i szerokości wynosi: 19, 22, 26 mm.

Długość: Fryzy krótkie: 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50 cm.

„ średnie: 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95 cm.

Fryzy długie normalne: 1.00, 1.10, 1.20, 1.30, 1.40,
1.50, 1.60, 1.70, 1.80, 1.90 m.

" " specjalne: 2.00, 2.10, 2.20, 2.30, 2.40,
2.50, 2.60, 2.70, 2.80, 2.90,
3.00 m.

Szerokość: Fryzy wąskie: 4, 5 cm,

" średnie: 6, 7, 8 cm,

" szerokie: 9, 10, 11, 12, 13 cm.

U w a g a: Szerokie strony fryzów nazywamy płaszczyznami, wąskie — bokami. Widoczne przekroje poprzeczne nazywamy czołami. Styki płaszczyzn z bokami i czołami nazywamy krawędziami, zaś styki trzech krawędzi — narożami.

Rozróżniamy płaszczyzny: *prawą* — odznaczającą się większą czystością i lepszą jakością drewna, oraz *lewą* — znajdującą się na odwrotnej stronie płaszczyzny prawej.

2) Nadmiary:

Fryzy w stanie przeschniętym, tj. posiadające 15 do 18% wilgotności w stosunku do wagi drewna absolutnie suchego, winny zawierać następujące nadmiary:
w długości 2 cm dla fryzów krótkich (do 50 cm) i 3 cm dla fryzów o długości ponad 50 cm;
w szerokości 3 mm dla wszystkich wymiarów fryzów.

3) Stosunek szerokości do długości.

Uważa się za normalne szerokości:

od 4 do 8 cm — przy długości fryzów 20 cm

od 4 do 10 cm — " " " od 25 do 50 cm

od 7 do 12 cm — " " " od 55 do 95 cm

od 8 do 13 cm — " " " od 1 m i powyżej.

4) Obróbka.

Fryzy tarte winny być obrobione ostrokrawężnie. Grubość i szerokość fryzów winny być jednakowe na całej długości.

Płaszczyzny i boki winny być nawzajem równoległe. Czoła winny być przecięte prostopadłe do podłużnej osi fryzów.

Fryzy tarte bukowe winny być parzone.

D. KLASYFIKACJA

Fryzy tarte nie mogą pochodzić

Jakość fryzów tartych określa się na podstawie struktury drzonego stopnia wad drewna, przy czym wad nie wy-

a) Według wzorzystości słoików drewna na

	I jakość doborowa	II jakość przednia
Zew- nętrzny wygląd drewna	Fryzy: a) prostosłoiście bez błyszczu, z półbłyszczem i z błyszczem, lub b) o drobnych, stycznie przetartych słojach (fladrze). Zawartość fryzów z błyszczem i półbłyszczem w partii, winna wynosić nie mniej niż 25% ilości sztuk.	Średniej szerokości stycznie przecięte słoje (średni flader) dopuszczalne bez ograniczenia.

b) według stwierdzonego stopnia wad

Nazwa wady	I jakość doborowa	II jakość przednia
1. Biel (fryzy dębowe i wiązowe).	Dopuszczalny na jednej krawędzi lewej płaszczyzny zdrowy biel, nie przekraczający $\frac{1}{8}$ grubości i $\frac{1}{8}$ szerokości fryzu.	Dopuszczalny na lewej płaszczyźnie zdrowy biel nie przekraczający $\frac{1}{5}$ grubości i $\frac{1}{4}$ szerokości fryzu.
2. Rdzeń	N i e d o p u s z c z a l n y	
3. Skręt włókien	Dopuszczalny przy odchyleniu włókien od linii prostej nie przekraczającym:	
	2 cm na 1 mb.	5 cm na 1 mb.

JAKOŚCIOWA.

z drzew obumarłych na pniu (posuszu).

drewna na szerokich płaszczyznach i w zależności od stwierdzonych w poniższym zestawieniu nie dopuszcza się.

szerokich płaszczyznach, określa się jakość fryzów dębowych następująco:

III jakość średnia	IV jakość poślednia
Dużej szerokości stycznie przecięte słoje (szeroki flader) dopuszczalne bez ograniczenia, z wyjątkiem poprzecznie przebiegającego słoja (fladru).	Dużej szerokości stycznie przecięte słoje (szeroki flader) dopuszczalne bez ograniczenia.

jakość fryzów określa się następująco:

III jakość średnia	IV jakość poślednia
Dopuszczalny na jednej z płaszczyzn zdrowy biel nie przekraczający $\frac{1}{3}$ grubości i $\frac{1}{2}$ szerokości, lub przy $\frac{1}{5}$ grubości kryjący całą płaszczyznę.	Dopuszczalny zdrowy biel na lewej płaszczyźnie do $\frac{1}{2}$ grubości. Na prawej płaszczyźnie biel nie może zajmować więcej niż $\frac{1}{10}$ jej szerokości w tym wypadku, gdy z jednego boku kryje całą grubość fryzu.
N i e d o p u s z c z a l n y	Ślady rdzenia są dopuszczalne.
Dopuszczalny przy odchyleniu włókien od linii prostej nie przekraczającym	Dopuszczalny bez ograniczenia, o ile fryz przydatny jest do wyrobu deszczutki posadzkowej.
8 cm na 1 mb.	

Nazwa wady	I jakość doborowa	II jakość przednia
4. a) Splot włókien, b) zawoje słoików, c) krzemienica (kamienny słoć).	N i e d o p u s z c z a l n e	
5. Pęknięcia słońeczne.	Niedopuszczalne	Dopuszczalne pęknięcia o głębokości do 1 mm, oraz czołowe pęknięcia o długości do 5 mm z jednego czoła, lub w sumie, jeżeli występują na obu czołach. Ilość fryzów z pęknięciami czołowymi nie może być większa niż 20 % sztuk w partii.
6. Sęki zdrowe, całkowicie zrosnięte z masą drewna.	Sęczki szpilkowe (do 3 mm średnicy) dopuszczalne są na lewej płaszczyźnie.	Sęczki perłowe (do 6 mm) są dopuszczalne na obu płaszczyznach, w ilościach zależnych od długości fryzów: przy fryzach krótkich $1 \div 2$ szt. średnich $2 \div 3$ " długich $4 \div 6$ "
7. Sęczki ciemne, twarde.	N i e d o p u s z c z a l n e	
8. Sęczki nadpsute.	N i e d o p u s z c z a l n e	
9. Ślady zabitek (w postaci smug).	N i e d o p u s z c z a l n e	
10. Czerwień.	N i e d o p u s z c z a l n a	
11. Mursz twardy.	N i e d o p u s z c z a l n y	

III jakość średnia	IV jakość poślednia
Niedopuszczalne	Dopuszczalne, o ile fryz nadaje się do gładkiego strugania.
Dopuszczalne pęknięcia o głębokości do 1,5 mm i pęknięcia czołowe o długości do 10 mm z jednego czoła lub w sumie, jeżeli występują na obu czołach.	Dopuszczalne pęknięcia o głębokości do 4 mm i pęknięcia czołowe o długości do 15 mm z jednego czoła, lub w sumie, jeżeli występują na obu czołach.
Sęki o średnicy do 10 mm są dopuszczalne na obu płaszczyznach, w ilościach zależnych od długości fryzów: przy fryzach krótkich $1 \div 2$ szt. średnich $2 \div 3$ " długich $4 \div 6$ "	Dopuszczalne są na obu płaszczyznach, o ile nie występują w skupieniach, we fryzach wąskich o długości 20 i 25 cm sęki o średnicy do 10 mm, zaś przy innych wymiarach fryzów sęki o średnicy do 15 mm.
Dopuszczalne na płaszczyźnie przeciwlicowej, a na licowej sporadycznie sęczki szpilkowe.	Dopuszczalne na płaszczyźnie licowej sęczki szpilkowe i perłowe, występujące pojedynczo.
Dopuszczalne na płaszczyźnie przeciwlicowej sęczki szpilkowe i perłowe.	Dopuszczalne na płaszczyźnie licowej sęczki szpilkowe występujące pojedynczo.
Dopuszczalne na lewej płaszczyźnie do 6 cm długości, zupełnie zdrowe i zamknięte, w ilości 1 sztuki na fryzie.	Dopuszczalne na obu płaszczyznach o ile są zupełnie twarde i zamknięte.
Niedopuszczalna	Dopuszczalna na obu płaszczyznach.
Niedopuszczalny	Dopuszczalny w postaci smug na lewej płaszczyźnie.

Nazwa wady	I jakość doborowa	II jakość przednia
12. Smugi wodne.	Niedopuszczalne	Dopuszczalne smugi o szerokości najwyżej 5 mm.
13. Plamy i smugi (we fryzach klonowych i jaworowych)	N i e d o p u s z c z a l n e	
14. Pozorny twardeł (we fryzach klonowych, jaworowych, grabowych i bukowych).	Niedopuszczalny	Dopuszczalny na lewej płaszczyźnie
15. Plamy garbni-kowe.	Dopuszczalne o głębokości do: 0,5 mm 1 mm w 10% ilości sztuk w partii	
16. Zaciągi barwne.	Niedopuszczalne	Dopuszczalne w postaci wąskich i bardzo słabo zabarwionych pasemek.
17. Czerwo-tocz (otwory owadzie).	N i e d o p u s z c z a l n y	

Kumulacja

Na płaszczyźnie prawej we fryzach tartych
w I jakości doborowej
w II „ przedniej
w III „ średniej
w IV „ pośledniej

III jakość średnia	IV jakość poślednia
D o p u s z c z a l n e	
Dopuszczalne tylko pojedyncze plamy i bardzo wąskie (do 3 mm) smugi, w 20% ilości fryzów w partii.	D o p u s z c z a l n e
Dopuszczalny na lewej płaszczyźnie	D o p u s z c z a l n y
Dopuszczalne w 30% ilości sztuk w partii.	Dopuszczalne bez ograniczenia.
Dopuszczalne słabo zabarwione, nie posiadające żółtego lub ciemnobrunatnego odcienia.	D o p u s z c z a l n e
N i e d o p u s z c z a l n y	Dopuszczalne na lewej płaszczyźnie płytkie otwory o średnicy ponad 5 mm, w krótkich fryzach do 2 otworów, zaś w pozostałych do 4 otworów.

wad.

dopuszczalne jest jednoczesne występowanie:
nie więcej niż 1 wady
" " " 2 wad
" " " 3 "
" " " 4 "

E. SORTOWANIE I UKŁADANIE.

Fryzy tarte winny być rozsortowane według wymiarów grubości, szerokości i długości oraz według jakości i gatunków drzew.

Fryzy tarte winny być ułożone w stosy, z zapewnieniem dostępu do każdego stosu.

F. PRAWIDŁA ODBIORU.

Dla określenia jakości i wymiarów fryzów przy odbiorze, wybiera się za zgodą stron próbne stosy, w ilości do 10% z partii przygotowanej do odbioru, oddzielnie z każdej jakości.

Rezultaty indywidualnego oglądania i pomiaru fryzów w próbnych stosach, odnosi się do całej odbieranej partii.

Jeżeli przy oględzinach okaże się powyżej 5% braków, lub jeżeli w stosach wyższej jakości znajdują się fryzy jakości niższej, w ilości większej niż 5% — to cała partia lub jej część sporna podlega przesortowaniu.

Obliczania fryzów dokonuje się na podstawie dokładnej objętości 1 sztuki danego wymiaru oraz ilości sztuk.

Nadmiarów przy obliczaniu nie uwzględnia się.

Objętość partii fryzów wyraża się w metrach sześciennych, z dokładnością do 0,001 m³.

Znakowanie. Partie fryzów powinny być w dowolny sposób znaczone skrótem nazwy, względnie symbolem firmy lub zakładu przemysłowego i klasy jakości.

NZB/N 137

ZAKŁADY GRAFICZNE
R. BIELIŃSKI
W A R S Z A W A
KRAK. PRZEDMIEŚCIE 6
== TEL. 5-86-81 ==

Publikacja ze zbiorów Biblioteki Głównej AGH w Krakowie

Biblioteka Główna
AGH w Krakowie

Polskie Normy wydane w latach 1924-1945. Digitalizacja i rozpowszechnienie
projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki w ramach
Programu Społeczna Odpowiedzialność Nauki II - moduł: Wsparcie dla bibliotek naukowych

01.12.2024-30.11.2025
BIBL/SP/0002/2024/02

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego
